

Consiliul
Uniunii Europene

Bruxelles, 28 noiembrie 2022
(OR. en)

14981/22

Dosar interinstituțional:
2022/0206(NLE)

EDUC 393
JEUN 170
SOC 634
EMPL 436

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Nr. doc. ant.:	13961/22
Subiect:	Recomandarea Consiliului privind căile către succesul școlar și de înlocuire a Recomandării Consiliului din 28 iunie 2011 privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor recomandarea Consiliului sus-menționată, adoptată de Consiliu (Educație, Tineret, Cultură și Sport) în cadrul reuniunii sale din 28-29 noiembrie 2022.

**Recomandarea Consiliului privind căile către succesul școlar și de înlocuire a Recomandării Consiliului
din 28 iunie 2011 privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii**

(Text cu relevanță pentru SEE)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolele 165 și 166,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

1. Pilonul european al drepturilor sociale¹ subliniază, în primul și al unsprezecelea său principiu, importanța asigurării unei educații de calitate și favorabile incluziunii pentru toți, de la o vârstă fragedă. Punerea în aplicare efectivă a acestor principii depinde de hotărârea și de acțiunea statelor membre. Acțiunile la nivelul UE pot completa acțiunile naționale, iar Comisia și-a prezentat contribuția în cadrul Planului de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale².
2. La 30 septembrie 2020, Comisia Europeană a publicat o comunicare privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025, incluziunea fiind una dintre cele șase dimensiuni ale acestuia³. La 18 februarie 2021, Consiliul a aprobat Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030)⁴, având ca scop îmbunătățirea calității, a echității, a incluziunii și a reușitei pentru toți în educație și formare.

---

¹ JO C 428, 13.12.2017, p. 10.

² COM(2021) 102 final.

³ COM(2020) 625 final.

⁴ JO C 66, 26.2.2021, p. 1.

3. Anul european al tineretului 2022⁵ își propune să îi incite și să îi capaciteze pe tineri în efortul de a-și modela propriul viitor și viitorul Europei, oferindu-le oportunități sporite de a se implica în decizii care le afectează viața.
4. În raportul privind rezultatul final al Conferinței privind viitorul Europei, cetățenii solicită Uniunii Europene și statelor sale membre să instituie, până în 2025, un Spațiu european al educației favorabil incluziunii, în cadrul căruia toți cetățenii să aibă acces egal la educație de calitate și la învățare pe tot parcursul vieții, inclusiv cei din zonele rurale și îndepărtate⁶. Comunicarea Comisiei din 2020 identifică incluziunea și egalitatea de gen drept dimensiune-cheie a spațiului european al educației, care trebuie realizată până în 2025, și solicită decuplarea rezultatelor în materie de educație de statutul socioeconomic. Consiliul a convenit că, până în 2030, proporția tinerilor în vârstă de 15 ani cu competențe scăzute de citire, matematică și științe ar trebui să fie mai mică de 15 % și s-a angajat să reducă proporția persoanelor care părăsesc timpuriu sistemele de educație și formare la mai puțin de 9 %.
5. Deși rata de părăsire timpurie a școlii s-a îmbunătățit semnificativ la nivelul UE, scăzând cu 3,9 puncte procentuale în perioada 2010-2021, un număr mare de cursanți continuă să părăsească timpuriu sistemul de învățământ. Proporția persoanelor care părăsesc timpuriu sistemul de educație și formare a fost, în medie, de 9,7 % în 2021 în întreaga Uniune, cu puțin sub obiectivul de 10 % stabilit pentru 2020 la nivelul UE în cadrul ET2020. În continuare, peste 3,2 milioane de tineri din UE (cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani) părăsesc timpuriu sistemul de educație și formare. Există încă diferențe considerabile pe teritoriul țărilor și între acestea, cu inegalități persistente între grupuri specifice (de exemplu, migranții, tinerii, minoritățile etnice, cum ar fi romii, tinerii din zonele rurale și îndepărtate obțin rezultate mai slabe).

---

⁵ Decizia (UE) 2021/2316 a Parlamentului European și a Consiliului din 22 decembrie 2021 privind Anul european al tineretului (2022), JO L 462, 28.12.2021, p. 1.

⁶ *Conferința privind viitorul Europei – Raport privind rezultatul final*, mai 2022, Propunerea 46, (p. 88).

6. Rezultatele Programului OCDE pentru evaluarea internațională a elevilor (PISA) 2018 indică o tendință de deteriorare în ceea ce privește numărul de persoane cu rezultate slabe în ceea ce privește competențele de bază în perioada 2009-2018 în multe țări. În prezent, unul din cinci europeni în vârstă de 15 ani continuă să nu dețină competențe adecvate de citire, matematică sau științe. În plus, rezultatele Studiului internațional privind competențele în domeniul informatic (ICILS) din 2018 relevă faptul că o cincime dintre tinerii din UE nu dețin competențe digitale de bază, dezvăluind totodată discrepanțe grave în materie de performanță din perspectiva statutului socioeconomic, ceea ce reprezintă un risc de adâncire a decalajului digital⁷.
7. Datele confirmă faptul că mediul socioeconomic este cel mai puternic predictor al rezultatelor școlare. În majoritatea țărilor din UE, cursanții care provin din medii defavorizate sunt supraprezențați în rândul celor care părăsesc sistemul de educație și formare fără a absolvi învățământul secundar superior. Din PISA 2018 reiese că, în majoritatea statelor membre, proporția persoanelor cu rezultate slabe la citire este mult mai mare în ultima cuartilă a indicelui statutului economic, social și cultural (ESCS) decât în prima cuartilă; diferența, în unele țări din UE, se ridică până la mai mult de 40 de puncte procentuale. Literatura de specialitate confirmă faptul că elevii care provin dintr-un mediu dezavantajat din punct de vedere socioeconomic tind să se confrunte cu mai multe dificultăți în dezvoltarea competențelor școlare și lingvistice. Aceștia prezintă mai des probleme de comportament legate de învățare, prezintă o motivație mai scăzută de a învăța, părăsesc sistemul de educație și formare mai devreme și obțin niveluri inferioare de calificare și competențe insuficiente pentru participarea deplină în cadrul societății.

---

⁷ Deși competențele digitale trebuie considerate competențe de bază, acestea nu sunt abordate în mod explicit în cadrul prezentei recomandări, deoarece se află deja în centrul altor inițiative, cum ar fi Planul de acțiune pentru educația digitală.

8. În ultimii ani, statele membre au integrat în sistemele lor de educație și formare un număr mare de migranți din țări terțe (inclusiv refugiați⁸) de vârstă școlară, dintre care unii sosesc cu un nivel foarte scăzut de competențe de bază. Provocări suplimentare apar în cazul persoanelor care fug din calea războiului din Ucraina, o mare parte dintre acestea fiind copii de vârstă școlară care necesită sprijin specific pentru învățare (inclusiv însușirea limbii de școlarizare) și sprijin psihosocial.
9. PISA 2015 și 2018 au evidențiat, de asemenea, scăderea sentimentului de apartenență la școală al elevilor și răspândirea și intensificarea fenomenelor precum comportamentele agresive/hărțuirea cibernetică. Cercetările evidențiază importanța stării de bine emoționale, sociale și fizice în școli pentru a spori șansele copiilor și tinerilor de a avea succes în educație și în viață. Acestea confirmă faptul că problemele de sănătate mintală, precum și violența și hărțuirea, rasismul, xenofobia și alte forme de intoleranță și discriminare au efecte devastatoare asupra stării de bine emoționale a copiilor și a tinerilor, precum și asupra rezultatelor lor școlare. De asemenea, potrivit cercetărilor, grupurile defavorizate sunt mai expuse riscului de hărțuire, iar cursanții din școlile amplasate în medii defavorizate din punct de vedere socioeconomic au un sentiment mai scăzut de apartenență decât colegii lor cu o situație materială mai bună.
10. Pandemia de COVID-19 a sporit importanța abordării acestor provocări. O serie de studii sugerează că este posibil ca această criză să fi crescut probabilitatea abandonului școlar efectiv în cazul persoanelor expuse riscului de întrerupere a studiilor și că ea a avut efecte negative asupra sănătății mintale și a stării de bine a cursanților în general⁹.

---

⁸ Termenul „refugiat” este utilizat în prezentul document într-un sens politic larg, și nu în cel definit în Convenția de la Geneva și în acquis-ul UE în materie de azil.

⁹ A se vedea, de exemplu: Koehler, C., Psacharopoulos, G., și Van der Graaf, L., *The impact of COVID-19 on the education of disadvantaged children and the socio-economic consequences thereof* (Impactul crizei COVID-19 asupra educației copiilor defavorizați și consecințele socioeconomice ale acesteia), raport al NESET-EENEE, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2022; Comisia Europeană, Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură, *Impacts of COVID-19 on school education* (Impactul crizei COVID-19 asupra educației școlare), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2022; Blaskó, Z., da Costa, P., și Schnepf, S. V., *Learning Loss and Educational Inequalities in Europe: Mapping the Potential Consequences of the COVID-19 Crisis* (Pierderile în materie de învățare și inegalitățile educaționale în Europa: cartografierea consecințelor potențiale ale crizei provocate de pandemia de COVID-19), Document de dezbatere al IZA nr. 14298, Bonn, 2021.

11. În 2011, Consiliul a adoptat o Recomandare privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii¹⁰. Au fost desfășurate activități ample la nivel european și național pentru punerea în aplicare a recomandării, în special prin învățare reciprocă și schimburi de bune practici între statele membre în cadrul ET 2020 pentru cooperarea la nivel european în materie de politici. O gamă largă de resurse, de exemple de măsuri de succes și de materiale de referință sunt disponibile online prin intermediul Setului european de instrumente școlare și al setului de instrumente de educație și formare profesională (EFP) al Cedefop pentru combaterea părăsirii timpurii a școlii. O evaluare independentă a punerii în aplicare a recomandării, publicată în 2019¹¹, oferă indicii clare că această recomandare a Consiliului și setul aferent de instrumente de politică ale UE au încurajat transformări la nivelul instituțiilor de învățământ și formare și al politicilor din acest domeniu și au sprijinit reducerea părăsirii timpurii a sistemelor de educație și formare. Aceasta evidențiază, de asemenea, domeniile în care sunt necesare eforturi suplimentare.
12. Programul Erasmus+ a sprijinit o serie de proiecte transnaționale privind incluziunea în diverse sectoare educaționale, abordând rezultatele slabe la învățatură și părăsirea timpurie a sistemelor de educație și formare. Pentru perioada 2021-2027, incluziunea constituie una dintre prioritățile generale ale programului Erasmus+. Programul include, de asemenea, prioritatea de politică specifică de a aborda dezavantajele în materie de învățare, părăsirea timpurie a școlii și nivelul scăzut de competențe de bază, permițând părților interesate de finanțare prin programul Erasmus+ să pună în aplicare recomandările în materie de politici.

---

¹⁰ JO C 191, 1.7.2011, p. 1.

¹¹ Comisia Europeană, Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură (2019), Donlevy, V., Day, L., Andriescu, M., Downes, P., *Assessment of the implementation of the 2011 Council recommendation on policies to reduce early school leaving: final report* (Evaluare a punerii în aplicare a Recomandării din 2011 a Consiliului privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii: raport final), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2019.

13. Fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI) 2014-2020 au mobilizat un volum considerabil de investiții pentru a combate părăsirea timpurie a sistemelor de educație și formare, sprijinind numeroase proiecte la scară largă în conformitate cu Recomandarea Consiliului din 2011. Fondul social european Plus sprijină persoanele, regiunile și statele membre care se confruntă cu provocări distincte – de la redresarea în urma pandemiei de COVID-19 la îndeplinirea obiectivelor UE în domeniul climei, în materie de ocupare a forței de muncă, incluziune socială și educație. Utilizarea fondurilor ESI și a fondurilor politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027 se bazează, printre altele, pe recomandările specifice fiecărei țări emise în cadrul semestrului european.
14. Instrumentul de sprijin tehnic le oferă statelor membre posibilitatea de a primi, la cerere, sprijin pentru reforme adaptate într-o varietate de domenii, cum ar fi îmbunătățirea rezultatelor școlare ale copiilor, îmbunătățirea educației și îngrijirii timpurii (ECEC), stabilirea de strategii și planuri de acțiune naționale privind abordarea și prevenirea părăsirii timpurii a sistemelor de educație și formare, dezvoltarea instrumentelor de sprijinire a recrutării și a dezvoltării profesionale a cadrelor didactice sau elaborarea și punerea în aplicare a reformei programei școlare. Instrumentul de sprijin tehnic și predecesorul său, Programul de sprijin pentru reforme structurale, au fost utilizate de mai multe state membre pentru a sprijini reformele privind prevenirea părăsirii timpurii a sistemelor de educație și formare, în special în ceea ce privește copiii care provin din medii vulnerabile.
15. Copiii și adolescenții au nevoie de un set echilibrat de competențe cognitive, sociale și emoționale pentru a obține rezultate pozitive la școală și în viață. Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții¹² definește „competențele personale, sociale și de a învăța să înveți”. Acestea includ capacitatea de a face față incertitudinii și situațiilor complexe, de a susține starea de bine fizică și emoțională, de a menține o bună stare de sănătate fizică și mintală, de a dezvolta relații pozitive și de colaborare și de a duce o viață care ține seama de aspecte legate de sănătate și orientată spre viitor și de a gestiona conflicte într-un context favorabil incluziunii și sprijinirii.

---

¹² JO C 189, 4.6.2018, p. 1.

16. Concluziile Consiliului privind echitatea și incluziunea în educație și formare în vederea promovării succesului educațional pentru toți¹³ invită statele membre să pună în aplicare măsuri de politică educațională și să urmărească, după caz, realizarea de reforme în sistemele de educație și formare, analizând întregul spectru al educației și formării și în cadrul unei abordări la nivelul întregii instituții, pentru a spori egalitatea de șanse și incluziunea și pentru a promova succesul educațional la toate nivelurile și pentru toate tipurile de educație și formare.
17. Concluziile Consiliului privind cadrele didactice și formatorii europeni pentru viitor¹⁴ recunosc faptul că profesorii, formatorii și directorii unităților de învățământ reprezintă o forță motrice indispensabilă pentru educație și formare, subliniind că este necesar ca aceștia să își dezvolte și să își actualizeze în continuare competențele. Comunicarea privind Spațiul european al educației și rezoluția Consiliului au confirmat rolul esențial al cadrelor didactice și al formatorilor.
18. Recomandarea Consiliului din 22 mai 2019 privind sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie a copiilor¹⁵ subliniază că accesul tuturor copiilor la servicii de calitate de educație și îngrijire timpurie contribuie la dezvoltarea lor sănătoasă, la succesul lor educațional și la reducerea inegalităților sociale și a decalajului de competențe dintre copii provenind din medii socioeconomice diferite.
19. Recomandarea Consiliului din 29 noiembrie 2021 privind abordările bazate pe învățarea mixtă pentru un învățământ primar și secundar de înaltă calitate¹⁶ și incluziv promovează abordări bazate pe învățarea mixtă, care combină spațiul școlar cu medii de învățare la distanță, precum și instrumente de învățare digitale și nedigitale, în vederea construirii unor sisteme de educație și formare mai reziliente și mai favorabile incluziunii. Astfel de practici permit abordări și instrumente diversificate și diferențiate pentru o mai bună susținere a tuturor elevilor – și în special a elevilor cu nevoi specifice sau care provin din grupuri defavorizate – și pentru a le spori motivația de a învăța.

---

¹³ JO C 221, 10.6.2021, p. 3.

¹⁴ JO C 193, 9.6.2020, p. 11.

¹⁵ JO C 189, 5.6.2019, p. 4.

¹⁶ JO C 504, 14.12.2021, p. 21.

20. Agenda pentru competențe în Europa¹⁷ definește acțiuni de consolidare a competitivității durabile și a rezilienței pentru a putea reacționa la crize și pentru a ajuta cetățenii și întreprinderile să dezvolte un set de competențe relevante, pe baza lecțiilor învățate în timpul pandemiei de COVID-19. Recomandarea Consiliului din 24 noiembrie 2020 privind educația și formarea profesională (EFP) pentru competitivitate durabilă, echitate socială și reziliență¹⁸ propune o viziune de politică reînnoită a UE privind EFP, care are un rol esențial în prevenirea și combaterea părăsirii timpurii a educației și formării și în promovarea egalității de șanse.
21. Planul de acțiune pentru educația digitală¹⁹ stabilește acțiuni vizând îmbunătățirea aptitudinilor și competențelor digitale pentru transformarea digitală, asigurarea faptului că niciun cursant nu este lăsat în urmă și că absolvenții dispun de competențele necesare pe piața forței de muncă. Acesta prevede elaborarea unor orientări comune pentru profesori și personalul din instituțiile de învățământ pentru a încuraja alfabetizarea digitală și pentru a combate dezinformarea, actualizarea Cadrului european al competențelor digitale și o propunere de recomandare a Consiliului privind îmbunătățirea ofertei de competențe digitale în educație și formare. Planul de acțiune încurajează, de asemenea, eforturile de reducere a disparității de gen în domeniul STIM.
22. Recomandarea Consiliului (UE) 2021/1004 din 14 iunie 2021 de instituire a unei Garanții europene pentru copii²⁰ invită statele membre să garanteze copiilor aflați în dificultate (adică expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială, în special copiilor romi) accesul efectiv și gratuit la educație și la activități școlare. Strategia UE privind drepturile copilului²¹ solicită construirea unei educații de calitate și favorabile incluziunii. Noua strategie europeană „Un internet mai bun pentru copii” (BIK+)²² dorește crearea unui mediu digital în care copiii să fie protejați, dotați cu mijloace de acțiune și respectați și subliniază că cei aflați în situații vulnerabile ar trebui să beneficieze de șanse egale la oportunitățile oferite de deceniul digital.

---

¹⁷ COM(2020) 274 final.

¹⁸ JO C 417, 2.12.2020, p. 1.

¹⁹ COM(2020) 624 final.

²⁰ JO L 223, 22.6.2021, p. 14.

²¹ COM(2021) 142 final.

²² COM(2022) 212 final.

23. Noua generație de strategii ale UE privind egalitatea și de cadre de politică ale UE privind incluziunea adoptate în 2020 și 2021²³ a pus un accent puternic pe promovarea echității și a incluziunii și pe combaterea discriminării în educație, cu sprijin specific pentru persoanele cele mai defavorizate și care se confruntă cu cel mai mare risc de discriminare.
24. Recomandarea Consiliului din 30 octombrie 2020 privind „O punte către locuri de muncă – consolidarea Garanției pentru tineret”, care înlocuiește Recomandarea Consiliului din 22 aprilie 2013 privind înființarea unei garanții pentru tineret²⁴ recomandă facilitarea reintegrării tinerilor în sistemele de educație și formare profesională prin diversificarea ofertei de continuare a educației, asigurând, după caz, validarea învățării nonformale și informale. În plus, inițiativa ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve – Țintește, Învăță, Stăpânește, Obține) îi ajută pe tinerii defavorizați cu vârste cuprinse între 18 și 30 de ani care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEET) să își găsească drumul către piața muncii din țara lor de origine, îmbinând sprijinul pentru educație, formare profesională sau angajare cu un stagiu într-un alt stat membru al UE, pentru a-și îmbunătăți competențele, cunoștințele și experiența.
25. Lecțiile învățate din punerea în aplicare a Recomandării Consiliului din 2011, noile informații obținute prin intermediul cercetării și prin procesul de consultare a părților interesate impun o abordare mai amplă, mai incluzivă și sistemică a succesului școlar, abordând simultan obiectivul la nivelul UE privind competențele de bază și pe cel privind părăsirea timpurie a sistemelor de educație și formare și integrând deplin dimensiunea stării de bine. O astfel de abordare ar trebui să asigure dezvoltarea competențelor necesare pentru un parcurs fructuos în educație și în viață și să conducă la o experiență de învățare cu sens, la implicare, la o participare mai largă în comunitate și la tranziția către o maturitate stabilă și o cetățenie activă.

---

²³ Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025 (2020), Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025 (2020), Cadrul strategic pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor 2020-2030 (2020) și Recomandarea Consiliului în acest sens (2021), Strategia privind egalitatea pentru persoanele LGBTIQ 2020-2025 (2020), Planul de acțiune privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027 (2021), Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap 2021-2030 (2021), Strategia UE privind combaterea antisemitismului și promovarea vieții evreiești (2021).

²⁴ JO C 372, 4.11.2020, p. 1.

26. Obiectivul de reducere a incidenței rezultatelor slabe la învățătură și a părăsirii timpurii a sistemelor de educație și formare și de promovare a succesului școlar trebuie să fie abordat în mod sistematic de către statele membre în întreaga UE. La nivel de sistem, coerența măsurilor de politică, coordonarea cu alte domenii de politică relevante (cum ar fi tineretul, sănătatea, cultura, serviciile sociale, ocuparea forței de muncă, locuințele, justiția, migrația și integrarea) și cooperarea eficace între diverși actori de la toate nivelurile (național, regional, local, la nivelul școlii) sunt necesare pentru a acorda un sprijin coordonat copiilor, tinerilor și familiilor acestora. În paralel, la nivelul școlilor ar trebui promovate, în conformitate cu circumstanțele naționale, abordări de tip „școala în întregul ei”, care să încorporeze toate domeniile de activitate (predare și învățare, planificare și guvernare etc.) și să implice toți actorii-cheie (cursanți, directori ai unităților de învățământ, personal didactic și nedidactic, părinți și familii, precum și comunitățile locale și pe cele mai largi)²⁵.
27. Prezenta recomandare a Consiliului respectă pe deplin principiile subsidiarității și proporționalității,

---

²⁵ A se vedea definiția conceptului în documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2022) 176 final.

RECOMANDĂ STATELOR MEMBRE:

1. Până în 2025, să elaboreze sau să consolideze în continuare, după caz, **o strategie integrată și cuprinzătoare²⁶ pentru promovarea succesului școlar**, la nivelul corespunzător, în conformitate cu structura sistemului lor de educație și formare, în vederea reducerii la minimum a efectelor statutului socioeconomic asupra rezultatelor educației și formării, în vederea promovării incluziunii în educație și formare și a reducerii în continuare a părăsirii timpurii a sistemelor de educație și formare și a incidenței rezultatelor slabe în ceea ce privește competențele de bază, ținând seama de diversele măsuri prezentate în cadrul de politică din anexă. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită stării de bine în școli, ca o componentă-cheie a succesului școlar. O astfel de strategie ar trebui să includă măsuri de **prevenire, intervenție și compensare** (inclusiv măsuri oferite în contextul Garanției pentru tineret consolidate²⁷), **să se bazeze pe dovezi și să îmbine măsuri universale cu dispoziții specifice și/sau individualizate** pentru cursanții care necesită atenție sporită și sprijin suplimentar într-un cadru incluziv (cum ar fi cursanții care provin din medii socioeconomice defavorizate, migranții, refugiații sau cei de etnie romă, cursanții cu dizabilități vizibile și invizibile, cei cu nevoi educaționale speciale sau cu probleme de sănătate mintală, precum și cei care trăiesc în zone izolate, insulare sau îndepărtate, precum regiunile ultraperiferice ale UE, în funcție de circumstanțele naționale). O astfel de strategie ar trebui, de asemenea, să se bazeze pe o **cooperare** structurată între actorii care reprezintă diferite domenii de politică, niveluri de guvernare și niveluri de educație și formare, să beneficieze de o **finanțare** adecvată și să fie însoțită de un plan concret de **punere în aplicare și evaluare**.

---

²⁶ O astfel de strategie poate fi inclusă în documentele strategice naționale relevante.

²⁷ Recomandarea Consiliului din 30 octombrie 2020 privind „O punte către locuri de muncă – consolidarea Garanției pentru tineret” și de înlocuire a Recomandării Consiliului din 22 aprilie 2013 privind înființarea unei garanții pentru tineret (JO C 372, 4.11.2020, p. 1).

2. Să dezvolte sau, acolo unde este cazul, să consolideze în continuare **sistemele de colectare și monitorizare a datelor** la nivel național, regional și local care să permită colectarea sistematică de informații cantitative și calitative privind cursanții, precum și privind factorii care afectează rezultatele învățării, în special mediul socioeconomic. Aceste sisteme trebuie să respecte protecția datelor cu caracter personal și legislația națională. Ele ar trebui, în măsura posibilului, să se asigure că sunt disponibile date și informații defalcate cu privire la o gamă largă de aspecte (inclusiv opiniile cursanților înșiși) la diferite niveluri de politică și că acestea sunt utilizate (într-o formă anonimată, după caz) pentru analiză, prevenire și intervenție timpurie, pentru elaborarea politicilor și pentru orientarea, monitorizarea și evaluarea strategiilor sus-menționate.
3. În contextul unei strategii integrate și cuprinzătoare și în conformitate cu circumstanțele naționale, să îmbine măsurile de prevenire, intervenție și compensare, precum cele propuse în cadrul de politică din anexă, pentru a sprijini:
  - 3.1 **cursanții**, îmbinând în mod sistemic diferite măsuri care plasează în centrul atenției interesele și nevoile cursanților și țin seama de opiniile acestora;
  - 3.2 **directorii unităților de învățământ, cadrele didactice, formatorii și alți membri ai personalului, inclusiv în ECEC**, ajutându-i să dobândească cunoștințe, aptitudini și competențe și furnizându-le sprijin pentru dezvoltarea profesională continuă, precum și timp, spațiu și sprijin adecvat pentru a lucra în mod eficace cu toți cursanții, inclusiv cu cei expuși riscurilor de excluziune, de a obține rezultate slabe la învățătură și de părăsire timpurie a școlii. Ar trebui să se aibă în vedere recunoașterea și aprecierea (inclusiv financiară) a activității lor;
  - 3.3 **școlile** în scopul dezvoltării unei abordări de tip „școala în întregul ei” în vederea succesului școlar, în care toți membrii comunității școlare (directori ai unităților de învățământ, profesori, formatori și alte categorii de personal didactic, cursanți, părinți și familii și comunitatea locală), precum și o gamă largă de părți interesate externe, se implică în mod activ și în spiritul colaborării pentru a promova succesul școlar pentru toți cursanții;

- 3.4 măsurile **la nivel de sistem** și o abordare intersectorială pentru îmbunătățirea echității și a incluziunii în educație și formare și pentru a promova succesul școlar al tuturor cursanților, inclusiv prin abordarea structurilor și a mecanismelor care pot avea un impact deosebit de negativ asupra cursanților care aparțin unor grupuri mai defavorizate.
4. Să optimizeze, în funcție de nevoile naționale, regional și locale, utilizarea **resurselor** naționale și ale UE pentru investiții în infrastructură, formare, instrumente și resurse în scopul de a spori incluziunea, egalitatea și starea de bine în educație, inclusiv fondurile și expertiza UE pentru reforme și investiții în infrastructură, instrumente, pedagogie și crearea unor medii de învățare sănătoase, în special Erasmus+, Mecanismul de redresare și reziliență, Fondul social european Plus, Fondul european de dezvoltare regională, programul Europa digitală, Orizont Europa, Instrumentul de sprijin tehnic, Fondul pentru azil, migrație și integrare etc., precum și să se asigure că utilizarea fondurilor este aliniată la strategia globală.
5. Să raporteze cu privire la strategia lor, la măsurile luate, la modalitățile relevante de monitorizare și evaluare și la bugetul alocat în cadrul mecanismelor de raportare existente ale spațiului european al educației [inclusiv în Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (2021-2030)] și ale semestrului european.
6. Să implice activ tinerii în punerea în aplicare a recomandării Consiliului, printre altele prin intermediul Dialogului UE cu tinerii, pentru a se asigura că opiniile, viziunea și nevoile tinerilor, inclusiv ale celor care provin din medii defavorizate, sunt ascultate și luate în considerare.

INVITĂ COMISIA:

1. Să sprijine punerea în aplicare a recomandării Consiliului, precum și a inițiativelor conexe, cum ar fi Garanția europeană pentru copii și Garanția pentru tineret consolidată, prin facilitarea învățării reciproce și a schimburilor între statele membre și toate părțile interesate relevante cu privire la succesul școlar pentru toți prin:
  - 1.1 implementarea cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030), în care reducerea părăsirii timpurii a sistemelor de educație și formare, îmbunătățirea competențelor de bază și promovarea stării de bine a cursanților, a cadrelor didactice și a formatorilor reprezintă domenii prioritare esențiale;
  - 1.2 instituirea și promovarea activităților grupului de experți privind strategii pentru crearea unor medii de învățare care să ofere sprijin grupurilor expuse riscului de a obține rezultate slabe la învățatură și pentru sprijinirea stării de bine la școală, care să ducă mai departe eforturile de identificare a bunelor practici în ceea ce privește dezvoltarea unor medii de învățare sănătoase și favorabile, promovarea sănătății mintale, a unor stiluri de viață sănătoase și a stării de bine fizice și emoționale (inclusiv prin abordarea stresului posttraumatic) și prevenirea comportamentelor agresive și a violenței în școli, precum și propuneri pentru adoptarea concretă a practicilor de succes în școli și recomandări pentru activități de sensibilizare la nivelul UE și la nivel național;
  - 1.3 identificarea și partajarea practicilor de succes (inclusiv învățare reciprocă și mentorat inter pares), a orientărilor și instrumentelor practice pentru a sprijini elaborarea, punerea în aplicare și evaluarea politicilor și practicilor naționale, regionale și locale, inclusiv a celor care vizează cursanții din medii defavorizate, utilizând instrumentele de colaborare, platformele și comunitățile online ale UE pentru educație și formare, printre care eTwinning, noua Platformă europeană pentru învățământul școlar, Erasmus+ pentru foști studenți, ambasadorii Cedefop pentru combaterea părăsirii timpurii a școlii, Spațiul învățării pentru materiale de învățare multilingve despre UE;

- 1.4 îmbunătățirea cunoașterii și încurajarea utilizării oportunităților de promovare, sprijinire și facilitare a incluziunii, a echității și a stării de bine în educație și formare în cadrul fondurilor UE, cum ar fi Erasmus+, Mecanismul de redresare și reziliență, Fondul social european Plus, Fondul european de dezvoltare regională, programul Europa digitală, Orizont Europa, Instrumentul de sprijin tehnic, Fondul pentru azil, migrație și integrare etc.;
  - 1.5 sprijinirea cercetării și a anchetelor la nivelul UE; încurajarea creării de rețele de cercetare și sprijinirea dialogului dintre cercetare și politici, precum și dintre cercetători și practicieni;
  - 1.6 luarea în considerare a rezultatelor dialogului structurat privind educația digitală și competențele digitale.
2. Să sprijine elaborarea și diseminarea de materiale de orientare și de resurse privind succesul școlar pentru toți cursanții (inclusiv privind integrarea migranților și învățarea limbilor străine), în cooperare cu statele membre și pentru utilizarea acestora în regim voluntar, inclusiv prin dezvoltarea și promovarea în continuare a Setului european de instrumente școlare „Promovarea educației incluzive și combaterea părăsirii timpurii a școlii”, Compendiul de practici motivante privind educația incluzivă și civică și setul de instrumente EFP al Cedefop pentru combaterea părăsirii timpurii a școlii.
  3. Să sprijine oportunitățile de dezvoltare profesională pentru personalul didactic și alte părți interesate prin:
    - 3.1 partajarea bunelor practici din cadrul schimburilor de experiență în rândul personalului, al proiectelor și al rețelelor Erasmus+, inclusiv prin intermediul comunității online eTwinning, al academiilor Erasmus+ pentru cadre didactice, precum și al centrelor de excelență profesională;

- 3.2 punerea la dispoziție a unor cursuri online deschise și în masă (massive open online courses – MOOC) și a unor oportunități de învățare (inclusiv microcertificări) pentru dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice, formatorilor, directorilor de unități de învățământ și formatorilor de cadre didactice, găzduite de noua Platformă europeană pentru învățământul școlar și promovarea utilizării pe scară largă a acestor cursuri.
4. Să monitorizeze și să raporteze cu privire la punerea în aplicare a recomandării Consiliului în cadrul mecanismelor existente ale spațiului european al educației (inclusiv în Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale) și ale semestrului european (inclusiv în tabloul de bord social revizuit).
5. Să monitorizeze și să raporteze periodic cu privire la progresele înregistrate în direcția obiectivelor de la nivelul UE în cadrul rapoartelor privind Spațiul european al educației; în strânsă cooperare cu Grupul permanent pentru indicatori și criterii de referință, să analizeze modul în care poate fi consolidată monitorizarea la nivelul UE, în special prin evaluarea indicatorilor existenți la nivelul UE și, dacă este adecvat și necesar, prin propunerea unor indicatori noi, în special în ceea ce privește incluziunea și echitatea.

Recomandarea Consiliului din 28 iunie 2011 privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii este înlocuită cu prezenta recomandare.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Consiliu
Președintele

Un cadru de politică pentru succesul școlar

Prezenta anexă propune un cadru de politică care servește drept instrument de referință pentru factorii de decizie politică de la nivel național, regional și local și pentru practicienii din domeniul educației și formării, care poate inspira un răspuns politic sistemic pentru a asigura rezultate educaționale mai bune pentru toți cursanții.

Prezentul cadru de politică descrie o abordare sistemică pentru îmbunătățirea succesului la școală pentru toți cursanții, indiferent de caracteristicile lor personale și independent de mediul lor familial, cultural și socioeconomic. Acesta identifică principalele condiții și măsuri care vizează reducerea părăsirii timpurii a școlii și a incidenței rezultatelor slabe în ceea ce privește competențele de bază, pe baza dovezilor și a bunelor practici identificate în statele membre ale UE și a cercetării de ultimă generație. Se bazează pe o abordare amplă și incluzivă a succesului școlar, care nu se referă numai la rezultatele școlare, ci ia în considerare și elemente precum dezvoltarea personală, socială și emoțională și starea de bine a cursanților la școală. Cadrul este structurat în jurul unei serii de condiții generale (punctele 1 și 2) și al unui set de acțiuni care urmează să fie puse în aplicare la nivel de școală și de sistem în concordanță cu diferitele sisteme naționale de învățământ.

1. Urmărirea succesului școlar pentru toți cursanții, indiferent de caracteristicile personale și independent de mediul familial, cultural și socioeconomic, necesită o **strategie integrată și cuprinzătoare pentru succesul școlar** la nivelul corespunzător de politici (național, regional, local), în funcție de circumstanțele naționale și de structura sistemului de educație și formare. O astfel de strategie ar trebui să implice, de exemplu:
  - a) asigurarea coordonării cu alte domenii de politică (cum ar fi tineretul, sănătatea, cultura, serviciile sociale, ocuparea forței de muncă, locuințele, justiția, incluziunea refugiaților și a altor migranți și nediscriminarea) și crearea unei cooperări susținute între diferitele niveluri de guvernare a sistemului de educație și formare, precum și a unui dialog sistematic cu toate părțile interesate relevante (inclusiv cursanți, părinți și familii și persoane care reprezintă punctele de vedere ale grupurilor mai marginalizate), de la faza de proiectare până la punerea în aplicare și evaluare;

- b) instituirea unui set echilibrat, coerent și coordonat de măsuri de politică, care îmbină prevenirea, intervenția și compensarea, cu un accent puternic pe acțiunile de prevenire și intervenție;
- c) integrarea abordărilor strategice naționale, regionale și locale (după caz) pentru prevenirea părăsirii timpurii a sistemelor de educație și formare cu cele care vizează promovarea competențelor de bază, combaterea comportamentelor agresive și a hărțuirii cibernetice (inclusiv hărțuirea pe criterii de gen și hărțuirea sexuală) și sprijinirea stării de bine;
- d) combinarea sistematică, în medii favorabile incluziunii, a măsurilor universale la nivelul întregii școli pentru toți cursanții cu acțiuni specifice pentru unii cursanți sau unele grupuri de cursanți care au nevoi similare sau cu un risc moderat, precum și cu măsuri mai personalizate pentru cei cu nevoi complexe sau cronice și expuși cel mai mult riscului;
- e) acordarea unei atenții deosebite copiilor și tinerilor expuși riscului de dezavantajare sau de discriminare, asigurând o abordare intersecțională și incluzând măsuri adecvate pentru grupurile expuse riscurilor, cum ar fi copiii din medii defavorizate din punct de vedere socioeconomic, proveniți din contexte de migrație sau de etnie romă, refugiații, cei cu dizabilități vizibile și invizibile, inclusiv deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale pe termen lung sau scurt și cei cu nevoi educaționale speciale sau cu probleme de sănătate mintală, în colaborare cu experții sociali și cu experții în domeniul sănătății;
- f) acordarea unei atenții deosebite identificării disparităților de gen în educație și formare, inclusiv printr-o monitorizare consolidată a performanțelor băieților și fetelor, precum și punerea în aplicare a unor acțiuni specifice, după caz;
- g) luarea în calcul a importanței proceselor educaționale non-formale și informale pentru succesul învățării și implicarea tuturor partenerilor relevanți;

- h) adoptarea unei abordări bazate pe dovezi, pe sisteme solide de colectare și monitorizare a datelor (a se vedea punctul 2 de mai jos) și sprijinite de cele mai recente cercetări cantitative și calitative, ținând seama de practicile și instrumentele care reușesc în mod demonstrabil să contribuie la asigurarea succesului școlar pentru toți cursanții. Aceasta include inspirarea din resursele furnizate la nivel european, cum ar fi Setul european de instrumente școlare, Compendiul de practici motivante privind educația incluzivă și civică și cele elaborate de Cedefop, respectiv setul de instrumente EFP pentru combaterea părăsirii timpurii a școlii și inventarul sistemelor și practicilor de orientare de-a lungul vieții;
- i) alocarea de resurse proporționale, inclusiv utilizarea fondurilor naționale și ale UE, precum și a altor forme de sprijin pentru reforme și investiții în instrumente educaționale, infrastructură și pedagogie [în special Erasmus+, Mecanismul de redresare și reziliență, Fondul social european Plus, Fondul european de dezvoltare regională, programul Europa digitală, Orizont Europa, Instrumentul de sprijin tehnic, Fondul pentru azil, migrație și integrare și instrumentul de finanțare Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE2)];
- j) prevederea unui plan de punere în aplicare cu ținte și etape clare, a unui plan de monitorizare și evaluare și crearea unui mecanism sau a unei structuri de coordonare, la nivelul potrivit în funcție de circumstanțele naționale, pentru a facilita cooperarea, a sprijini punerea în aplicare și a permite monitorizarea, evaluarea și revizuirea politicilor.

2. Pentru a fi eficace, o strategie integrată ar trebui să se bazeze pe **sisteme solide de colectare și monitorizare a datelor** în statele membre, la nivelul potrivit în funcție de circumstanțele naționale, și nu ar trebui să impună o sarcină administrativă suplimentară inutilă asupra instituțiilor de învățământ. Aceste sisteme ar trebui, de exemplu:
- a) să permită analizarea, la toate nivelurile de politică (național, regional și local), a posibilelor motive pentru care se înregistrează rezultate slabe și sunt părăsite timpuriu sistemele de educație și formare, a amplitudinii și incidenței fenomenului, inclusiv prin colectarea opiniilor cursanților marginalizați și ale familiilor lor;
  - b) să fie utilizate pentru a concepe și a orienta elaborarea politicilor, a monitoriza punerea în aplicare și a evalua eficacitatea și eficiența măsurilor adoptate;
  - c) să permită detectarea și identificarea timpurie a cursanților expuși riscului de a părăsi timpuriu sistemul de educație și formare și a celor care au făcut deja acest pas, pentru a oferi sprijin adecvat și în timp util, fără etichetarea sau stigmatizarea cursanților respectivi;
  - d) să ofere o bază pentru elaborarea unei îndrumări și a unui sprijin eficace pentru școli.

Datele și informațiile ar trebui, în mod ideal, să acopere toate nivelurile (ECEC, învățământul primar, secundar inferior, secundar superior) și toate tipurile de educație și formare (inclusiv EFP) și să fie disponibile la diferite niveluri de politică, trebuind totodată să respecte legislația privind protecția datelor cu caracter personal. Ar trebui colectate informații cantitative și calitative, în funcție de circumstanțele naționale, cu un nivel ridicat de dezagregare (de exemplu, în funcție de gen, mediu socioeconomic, proveniența din contexte de migrație, diferențe regionale etc.), precum și cu privire la o gamă largă de factori care au un efect negativ sau pozitiv asupra rezultatelor învățării (cum ar fi participarea la ECEC, prezența la cursuri, implicarea în procesele de învățare, dobândirea competențelor de bază, starea de bine la școală, sănătatea mintală, sentimentul de apartenență, aspectele comportamentale, experiența discriminării etc.).

3. Pentru a sprijini **cursanții** au fost identificate următoarele bune practici, a căror punere în aplicare cu succes depinde în mod esențial de angajamentul tuturor actorilor relevanți (directori ai unităților de învățământ, cadre didactice, formatori sau alte categorii relevante de personal, familii și cursanții înșiși), la nivel național, regional, local și la nivelul școlii, în conformitate cu circumstanțele naționale și structura sistemului de educație și formare:

Măsuri de prevenire

- a) asigurarea identificării timpurii a factorilor de risc, precum dificultățile de învățare, problemele de dezvoltare, competențele lingvistice și nevoile educaționale speciale, inclusiv dificultățile sociale și emoționale, precum și detectarea timpurie a cursanților expuși riscului de a obține rezultate slabe la învățătură și de abandon școlar, evitându-se în același timp etichetarea și stigmatizarea;
- b) elaborarea unor programe de învățământ axate pe cursant și bazate pe pedagogii relaționale și favorabile incluziunii și permiterea unor forme diversificate și personalizate de predare și învățare. Ar trebui avută în vedere implicarea activă a copiilor și a tinerilor în crearea de materiale didactice, după caz, în special în ceea ce privește resursele pentru prevenirea comportamentelor agresive, educația socio-emoțională, soluționarea conflictelor și depășirea prejudecăților;
- c) includerea educației socio-emoționale, a prevenirii comportamentelor agresive, a sănătății mintale și fizice în programele școlare, începând de la ECEC și până la ciclul de învățământ și formare secundar superior;
- d) consolidarea competențelor în limba (limbile) de școlarizare, valorificând și sprijinind în același timp diversitatea lingvistică a cursanților ca resursă pedagogică pentru aprofundarea învățării și pentru îmbunătățirea rezultatelor școlare. Aceasta poate include, de exemplu, evaluarea cunoștințelor lingvistice anterioare, sprijin solid în limba maternă a cursantului (prima limbă înșușită) și în limba de școlarizare, accesul la predare în limba vorbită acasă și mecanisme de sprijinire a tranziției de la clasele de primire la cursurile obișnuite la diferite niveluri de învățământ, după caz;

- e) în special, sprijinirea însușirii limbii de școlarizare de către refugiați și migranții nou-sosiți prin imersiune timpurie în cadrul claselor și al programelor de învățământ obișnuite, oferind sprijin suplimentar unu la unu, la un nivel adecvat, pentru a accelera învățarea socială și școlară. Accesul continuu la sprijin lingvistic și curricular, orientarea profesională la toate nivelurile de educație și formare și educația interculturală, împreună cu implicarea părinților, pot juca, de asemenea, un rol esențial;
- f) promovarea abordărilor pedagogice interactive și experiențiale, care țin cont de realitatea culturală și lingvistică, pentru a consolida autonomia și responsabilitatea cursanților în procesul lor de învățare și pentru a-i capacita să se implice în mod activ în dezvoltarea propriilor competențe. Astfel de abordări pot include oportunități de învățare mixtă (inclusiv resurse digitale și acces la biblioteci, laboratoare, muzee, alte instituții culturale precum școlile de muzică sau de artă, centre comunitare și natură), luând în considerare nevoile cursanților cu dizabilități sau cu nevoi educaționale speciale, organizarea flexibilă și eterogenă a timpului și a mediilor de învățare, predarea și învățarea transdisciplinară, învățarea în cooperare și sprijinul între colegi, precum și utilizarea tehnologiilor de asistare pentru cursanții cu dizabilități;
- g) promovarea unor practici de evaluare care reflectă și sprijină nevoile și traiectoriile personale în materie de învățare, în special prin utilizarea pe scară largă a evaluării formative și continue și prin combinarea mai multor forme și instrumente digitale și nedigitale (de exemplu, portofolii, evaluare colegială și autoevaluare) care sunt favorabile incluziunii, țin cont de realitatea culturală și au un caracter participativ.

Măsuri de intervenție

- h) furnizarea în școli a unor cadre care să ofere sprijin specific tuturor cursanților care se confruntă cu dificultăți de învățare sau care riscă să aibă rezultate slabe, printr-o abordare multidisciplinară și bazată pe echipă (de exemplu, programe de implicare a părinților prin intermediul unei abordări la nivelul întregii școli, programe de mentorat, inclusiv mentorat între colegi, mobilizarea personalului de sprijin, timp suplimentar de învățare în cursul anului școlar și/sau în perioadele de vacanță, acces la medii de învățare suplimentare);
- i) în medii accesibile și favorabile incluziunii, oferirea de sprijin personalizat sporit cursanților cu nevoi complexe multidimensionale, inclusiv nevoi sociale, emoționale și de sănătate mintală (de exemplu, tutoriat personal, planuri de învățare individuale, intervenții din partea unui specialist în consiliere emoțională, intervenții psihoterapeutice, echipe multidisciplinare, sprijin familial);
- j) furnizarea de soluții la nivel de școală sau în parteneriat cu alți actori pentru cursanții care întâmpină dificultăți în satisfacerea nevoilor de bază din cauza mediului lor socioeconomic (de exemplu, lipsa materialelor educaționale, dificultăți legate de transport, foame, deficiențe de nutriție și de somn);
- k) furnizarea de scheme de sprijin financiar și/sau nefinanciar specifice pentru cursanții defavorizați pentru a facilita trecerea acestora la nivelul secundar și terțiar de educație și formare și finalizarea cu succes a studiilor de nivel secundar superior care conduc la obținerea calificărilor relevante;
- l) punerea la dispoziția cursanților refugiați și migranți nou-sosiți a unor mecanisme de finanțare pentru a asigura accesul la cursuri suplimentare sau de pregătire, acolo unde este necesar, precum și accesul fără sincope la sistemul de educație și formare la toate nivelurile.

Măsuri combinate de intervenție/compensare:

- m) furnizarea de sprijin social, emoțional și psihologic cursanților, în special celor care se confruntă cu experiențe negative din copilărie, cu traume sau cu dificultăți grave de natură socială sau emoțională care îngreunează participarea lor la procesul educațional. Aici s-ar putea include consolidarea rolului consilierilor și mentorilor în rândul personalului, facilitarea accesului elevilor la profesioniști și servicii în domeniul sănătății mintale în școli și în jurul acestora, precum și intervenția timpurie în cazul victimelor și autorilor comportamentelor agresive; crearea de mecanisme de sprijin din partea colegilor și a comunității pentru a preveni fenomene precum comportamentele agresive/hărțuirea cibernetică și pentru a aborda orice formă de discriminare;
- n) asigurarea accesului la un sprijin echitabil, adaptabil și adecvat pentru refugiați și migranții nou-sosiți, inclusiv la sprijin social, emoțional și psihologic, care să îi ajute să depășească provocările legate de stresul posttraumatic și de experiența migrației sau a integrării. Acest sprijin ar trebui să fie integrat într-un sistem transsectorial mai larg, care să țină seama de toate nevoile lor specifice, în colaborare cu serviciile sociale și de sănătate, cu agențiile de sănătate mintală și cu toate celelalte servicii și agenții relevante, implicând îndeaproape cursanții și familiile sau persoanele care se ocupă de îngrijirea lor;
- o) facilitarea accesului la activități extracurriculare și extrașcolare (sport, artă, voluntariat sau activități pentru tineret etc.) și îmbunătățirea documentării și validării rezultatelor învățării pe aceste căi;
- p) consolidarea orientării școlare, a orientării și consilierii profesionale, precum și a educației profesionale pentru a sprijini dobândirea aptitudinilor și competențelor de gestionare a carierei. Aceasta ar trebui să includă activități atât din sfera curriculară, cât și din afara acesteia, cum ar fi învățarea la locul de muncă, vizitele la locuri de muncă, observarea directă la locul de muncă, jocuri de explorare a carierelor potențiale sau cursuri deschise destinate orientării.

4. **Directorii unităților de învățământ, profesorii, formatorii și alți membri ai personalului, inclusiv din cadrul ECEC**, joacă un rol esențial în cadrul strategiei. În contextul responsabilității dificile ce le revine, aceștia au nevoie de sprijin și de mijloacele necesare pentru a înțelege și a combate inegalitatea în materie de educație, obținerea unor rezultate slabe la învățătură și dezinteresul tinerilor față de școală. Pe lângă faptul că aceștia trebuie ajutați să dobândească cunoștințele, aptitudinile și competențele necesare, se impun, de asemenea, condiții de muncă adecvate în ceea ce privește timpul, spațiul și mijloacele. Au fost identificate următoarele bune practici:

Măsuri de prevenire

- a) integrarea incluziunii, a echității și a diversității, a înțelegerii rezultatelor slabe și a dezinteresului tinerilor, precum și a abordării stării de bine, a sănătății mintale și a comportamentelor agresive, în cadrul tuturor programelor de formare inițială obligatorie a cadrelor didactice (ITT);
- b) asigurarea faptului că formarea inițială a cadrelor didactice, de înaltă calitate și bazată pe cercetare, precum și dezvoltarea profesională continuă (DPC) pregătesc directorii unităților de învățământ, cadrele didactice, formatorii și alte categorii de personal didactic pentru:
  - înțelegerea factorilor de risc și de protecție care ar putea avea un impact asupra performanței academice, a dezinteresului tinerilor sau a părăsirii timpurii a sistemelor de educație și formare, precum și a dificultăților de natură socială, emoțională și de comportament;
  - înțelegerea aspectelor legate de bunăstare, handicap și sănătate mintală, inclusiv a stresului posttraumatic, și sprijinirea dezvoltării competențelor sociale și emoționale ale cursanților;
  - dezvoltarea competențelor de predare în medii multilingve și multiculturale;

- recunoașterea și combaterea stereotipurilor de gen în procesul de predare și învățare (inclusiv așteptările scăzute cu privire la realizările băieților și decalajul de gen în STIM) și dezvoltarea practicilor de predare care iau în considerare dimensiunea de gen și care sunt mai favorabile motivării și implicării băieților și fetelor;
  - recunoașterea și abordarea diferitelor tipuri de dificultăți de învățare;
  - utilizarea practicilor de colaborare și a lucrului în echipe multidisciplinare din cadrul școlii, precum și cu parteneri externi;
  - utilizarea unei varietăți de abordări, instrumente și medii de învățare, după caz, și punerea în aplicare în mod activ a învățării mixte, îmbinând activități desfășurate în interior și în aer liber, activități de predare și învățare individualizate și colective, resurse digitale și nedigitale etc.;
  - utilizarea metodelor și instrumentelor de evaluare formativă în procesul de predare și învățare;
  - promovarea unui climat de învățare pozitiv, utilizând strategii de management al clasei, de prevenire a comportamentelor agresive și de soluționare a conflictelor, precum și construirea unor relații de încredere cu cursanții, părinții, familiile și persoanele care se ocupă de îngrijirea lor, în special cu cei care provin din medii mai defavorizate;
- c) oferirea de stimulente cadrelor didactice, formatorilor, directorilor unităților de învățământ și altor categorii de personal didactic pentru a lucra în cadrul școlilor cu un procent ridicat de elevi proveniți din medii socioeconomice defavorizate. Încurajarea studenților la pedagogie să efectueze stagii de practică în astfel de școli;
- d) asigurarea faptului că toți membrii personalului implicați în educația profesională și în orientarea școlară și profesională sunt instruiți și calificați și au acces la formare inițială și continuă;

- e) sprijinirea stării de bine a cadrelor didactice, a formatorilor, a directorilor unităților de învățământ și a altor categorii de personal didactic și îmbunătățirea atractivității profesiei de cadru didactic, inclusiv prin asigurarea unor condiții de muncă adecvate, a autonomiei profesionale și a implicării active a cadrelor didactice și a formatorilor în gestionarea școlii, a unei educații inițiale și a unei dezvoltări profesionale continue de înaltă calitate, a accesului la sprijin și la profesioniști și servicii în domeniul sănătății mintale, a colaborării și a sprijinului reciproc.

Măsuri de intervenție

- f) facilitarea schimburilor de personal, a învățării reciproce și a sprijinului inter pares în rândul cadrelor didactice, al formatorilor și al altor categorii de personal didactic și profesioniști în domeniul educației, prin colaborare în rețea, observarea directă la locul de muncă, organizarea de seminare și comunități de învățare multiprofesionale, precum și prin accesul la centre de expertiză și la resurse adecvate care pot contribui la adaptarea predării și învățării la nevoile specifice ale tuturor cursanților. Asigurarea, în special, a accesului la centre specializate de resurse sau la echipe de consiliere, care pot oferi instrumentele și pedagogiile necesare pentru sprijinirea cursanților refugiați și migranți nou-sosiți și pentru desfășurarea activităților în mai multe localități și școli;
- g) explorarea, acolo unde este posibil, a modului în care rutele alternative de acces la profesia de cadru didactic pot favoriza o mai mare diversitate în rândul personalului didactic și pot facilita accesul la profesia de cadru didactic al persoanelor care provin din medii diferite, inclusiv candidaților care au experiență personală în ceea ce privește dezavantajul socioeconomic.
5. În vederea promovării succesului școlar pentru toți cursanții, s-au dovedit a fi deosebit de eficace **abordările de tip „școala în întregul ei”**, în care toți membrii comunității școlare (directori ai unităților de învățământ, cadre didactice, formatori și alte categorii de personal didactic, cursanți, părinți și familii), precum și o gamă largă de părți interesate (servicii sociale și de sănătate, servicii pentru tineret, lucrători în sistemul serviciilor de îngrijire de proximitate, psihologi, consilieri/terapeuți specializați în domeniul sănătății emoționale, asistenți medicali, logopezi, specialiști în orientare, lucrători de tineret, autorități locale, ONG-uri, întreprinderi, sindicate, voluntari etc.) și comunitatea în general se implică în mod activ și în spiritul colaborării. Printre politicile de succes se pot număra:

Măsuri de prevenire

- a) asigurarea unui nivel suficient de autonomie pentru luarea deciziilor de către directorii unităților de învățământ și consiliile de administrație, corelat cu un nivel strict de responsabilizare;
- b) promovarea integrării succesului școlar pentru toți și a stării de bine (inclusiv prevenirea comportamentelor agresive, combaterea discriminării, sensibilitatea la dimensiunea de gen și problemele de sănătate) în procesele de planificare și de guvernare școlară (planuri de dezvoltare școlară, declarații de misiune, planuri pedagogice anuale sau multianuale etc.) și încurajarea școlilor să conceapă, să monitorizeze și să evalueze planuri specifice privind incluziunea și starea de bine;
- c) promovarea succesului școlar pentru toți cursanții și a bunăstării la școală ca parte a mecanismelor interne și externe de asigurare a calității și includerea de obiective și indicatori care să se refere și la aspecte precum climatul de învățare, comportamentele agresive și bunăstarea. Asigurarea faptului că evaluările/inspecțiile externe oferă consiliere și sprijin școlilor inspectate, sprijină autoevaluarea școlilor și promovează o cultură a autorefecției și a îmbunătățirii în ceea ce privește strategiile și practicile de incluziune și bunăstare;
- d) oferirea de oportunități și orientare în materie de dezvoltare profesională pentru a-i sprijini pe directorii unităților de învățământ în ceea ce privește gestionarea schimbărilor la nivel organizațional și promovarea practicilor favorabile incluziunii;
- e) încurajarea unui mediu școlar participativ și democratic, care să implice cursanții în procesul decizional la nivelul școlii și al clasei și să utilizeze metode participative adaptate copiilor și tinerilor, inclusiv celor care provin din medii marginalizate;
- f) promovarea unei culturi școlare care valorifică diversitatea, stimulează starea de bine a cursanților, promovează sentimentul lor de apartenență și creează un mediu sigur pentru dialogurile pe teme controversate.

Măsuri combinate de prevenire și intervenție:

- g) încurajarea practicilor colaborative și multidisciplinare în școli și a parteneriatelor cu serviciile locale, cu lucrătorii de tineret, profesioniștii din domeniul social și din domeniul sănătății, cu întreprinderile și cu comunitatea în ansamblu;
- h) promovarea școlilor drept centre comunitare de învățare pe tot parcursul vieții în care educația, formarea și viața socială sunt strâns interconectate cu comunitatea și în care aceasta din urmă își asumă responsabilitatea comună pentru școală ca spațiu de învățare;
- i) promovarea colaborării școlilor în rețea, precum și a comunităților de învățare multiprofesionale la nivel local, regional, național și internațional, pentru a promova învățarea reciprocă. Încurajarea școlilor să utilizeze resursele disponibile în Setul european de instrumente școlare, în Compendiul de practici motivante privind educația incluzivă și civică și setul de instrumente EFP al Cedefop pentru combaterea părăsirii timpurii a școlii;
- j) promovarea „sensibilizării în privința limbilor” la nivelul școlii și în afara acesteia, încurajând toți actorii să reflecteze asupra normelor, valorilor și atitudinilor față de diversitatea lingvistică și culturală, inclusiv prin identificarea și luarea în calcul a tuturor limbilor vorbite în cadrul comunității școlare, implicând părinții și familiile, persoanele care se ocupă de îngrijire și comunitatea mai largă în educația lingvistică, creând biblioteci cu resurse în diverse limbi sau facilitând activitățile de natură lingvistică după orele de școală;
- k) sprijinirea școlilor pentru a integra practici eficiente în fiecare etapă a „procesului de învățare a limbilor” de către migranții nou-sosiți (inclusiv refugiați), printre care primirea și evaluarea (de exemplu, printr-o evaluare cuprinzătoare și multidimensională a competențelor scris-citit, a competențelor de limbă și a altor competențe-cheie), repartizarea și admiterea (de exemplu, prin furnizarea unor cursuri pregătitoare inițiale pe o perioadă limitată, acolo unde este necesar și este cazul, și prin instituirea de ajutor social și sprijin curricular pentru a facilita o tranziție lină către învățământul obișnuit), precum și monitorizarea (pentru a preveni segregarea geografică a cursanților migranți prin aplicarea anumitor criterii de înscriere și admitere în școli);

- l) încurajarea comunicării și a cooperării eficiente cu părinții, tutorii legali și familiile în ceea ce privește progresul educațional și starea de bine a copiilor lor, inclusiv cu ajutorul mediatorilor culturali din comunitatea locală. Implicarea părinților, a familiilor și a tutorilor legali în activități atât din sfera curriculară, cât și din afara acesteia (cum ar fi voluntariatul în clasă, cluburile de lectură și de teme, lecții suplimentare în bibliotecile școlare și programele după școală, precum și cluburile și târgurile de locuri de muncă, expunerea la locul de muncă, vizitele la centrele pentru cariere etc.);
- m) promovarea implicării active a părinților și a familiilor în procesul decizional școlar, inclusiv în ceea ce privește programa școlară, planificarea și evaluarea, programele pentru stare de bine și sănătate mintală, educația socială și emoțională și orientarea profesională, precum și promovarea și sprijinirea participării părinților care provin din medii socioeconomice marginalizate;
- n) sprijinirea implicării părinților în competențele timpurii de citire și matematică ale copiilor lor, de exemplu prin crearea de programe de împrumut al cărților pentru acasă, inițiative de alfabetizare familială etc. Îmbunătățirea oportunităților de învățare în familie și de educație a părinților, în special pentru persoanele cu un nivel scăzut de educație și expuse riscului de sărăcie, în parteneriat cu serviciile locale și cu ONG-urile;
- o) furnizarea unui sprijin suplimentar școlilor situate în zone defavorizate din punct de vedere socioeconomic, care primesc un număr mare de elevi proveniți din medii marginalizate. Aceasta ar putea include reducerea proporției elevi-profesori în cazul unor astfel de școli, acolo unde este necesar, precum și alocarea de resurse specifice pentru materiale, echipamente și infrastructură.

6. În scopul de a promova succesul școlar pentru toți cursanții, este esențial să se intervină asupra unor caracteristici la nivel de sistem care pot afecta echitatea și incluziunea în sistemele de educație și formare în diferite moduri, precum și să se consolideze cooperarea transsectorială. În contextul elaborării unei strategii integrate și cuprinzătoare, pot fi avute în vedere următoarele măsuri structurale:
- a) asigurarea unui acces echitabil pentru toți la servicii de educație și îngrijire timpurie de înaltă calitate și cu personal corespunzător, la prețuri accesibile, care să poată spori starea de bine și dezvoltarea cognitivă și cea socială și emoțională în ansamblu a copiilor, oferindu-le acestora bazele necesare pentru a prospera în educație și în viață;
  - b) consolidarea educației și a formării profesionale de înaltă calitate, atractive și flexibile, care îmbină dobândirea de competențe profesionale cu competențe-cheie;
  - c) promovarea politicilor active de combatere a segregării, în special prin adoptarea unor norme de admitere care să permită o componență eterogenă a școlilor și politici axate pe calitatea învățării, precum și sensibilizarea publicului cu privire la beneficiile diversității în sala de clasă pentru îmbunătățirea rezultatelor școlare ale tuturor cursanților;
  - d) sprijinirea includerii cursanților cu dizabilități și/sau cu nevoi speciale în școlile obișnuite, beneficiind de un sprijin eficient oferit de educatori instruiți și de alți membri ai personalului didactic/consilieri sau de profesioniști în domeniul sănătății. Acest demers ar trebui să fie însoțit de eliminarea obstacolelor fizice din mediul școlar, de furnizarea de materiale didactice în formate adecvate și de utilizarea unor abordări diversificate și personalizate în materie de predare și învățare;

- e) evitarea pe cât posibil a situațiilor de repetenție și promovarea unor instrumente care să monitorizeze și să semnaleze, într-un stadiu incipient, nevoile și dificultățile de învățare ale copiilor și tinerilor, oferind sprijin specific și mai personalizat, după caz;
- f) luarea în considerare a unor alternative la determinarea traiectoriei la o vârstă fragedă pentru a promova interacțiuni pozitive între cursanții prezentând niveluri diferite de capacitate în cadrul unor grupuri eterogene și pentru a reduce impactul mediului socioeconomic asupra performanței cursanților prin segregare școlară;
- g) sporirea flexibilității și a permeabilității parcursurilor educaționale, de exemplu prin modularizarea cursurilor, oferirea unor cursuri orientate către formarea profesională sau promovarea flexibilității în ceea ce privește durata și punctele de intrare. Facilitarea tranzițiilor între nivelurile și tipurile de educație și formare și între școală și viitorul loc de muncă, inclusiv prin mecanisme de recunoaștere și validare, prin orientare profesională oferită de practicieni calificați și prin colaborarea activă cu părțile interesate, inclusiv cu întreprinderile;
- h) furnizarea unor căi de revenire în educația și formarea obișnuită și asigurarea accesului gratuit la programe de calitate de tip „a doua șansă” pentru toți cei care au părăsit prematur educația și formarea, care ar putea fi oferite și ca parte a Garanției pentru tineret consolidate.
